

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Quinta, an sortilegi sint exco[mmun]icandi? Sol. sic.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62466](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62466)

Quod autem
 hoc q. dicitur
 in fine quarum
 probat magis per
 r. cap. q. fortis
 et omni sunt exco-
 municandi si no-
 ces: et cetera ad il-
 los. Secunda ibi: No-
 mili. Tertia ibi:
 Excommunicatio. Joa.
 de. f. **Cap.** hic
 ponit quinta que-
 stio qua queritur
 si fortis et diuini
 cessare noluerint,
 an sint excommunicandi.
 Et dicit q. sic et ad
 hoc probandum in-
 ducit vna ratione,
 et vnam authorita-
 tem. **Authoritas** inci-
 pit ibi: Si quis fra-
 ter. **Sic** o vos de
 mones. **Plandi**, id
 est purgandi.
S quis.
S phylac-
 terijs. **Phylac-**
 teria dicitur hic charte
 in quibus continetur
 incantationes.
U diuina-
 tiones et.
In domo su-
 a. **Am** legi ista con-
 cremantur. sed ille
 in cuius domo hec
 sunt, post publica-
 tionem bonorum in exi-
 lium mittitur: vt. c.
 de malef. nullus.
On liceat.
Cap. hoc
 ca. dicitur in qua-
 tuor partibus. In p-
 ma parte dicit q. ppter
 domum faciendam,
 vel segetes ferenda-
 das, vel plantanda
 arboribus et similia,
 no debet aliqd colere
 elementa, luna vel
 stellae obseruare:
 s; oia facere in noie
 dni. In scda parte
 dicit q. in collectioni-
 bus herbarum no est
 aliqua incantatio fa-
 cienda, nisi Credo
 in deum, vel pater
 noster. In tta parte
 dicitur q. si quis
 in domo sua indu-
 cat fortis vel diuini
 aut omnino non potest inue-
 nir.

Questio.v.
Quod autem
 fortis et di-
 uini si cessa-
 re noluerint
 et comunica-
 di sunt rone
 et authorita-
 te probat. **Est** em quoddam ge-
 nus culture idolorum ex demo-
 ni consultationibus futura pre-
 dicere. sicut em auarus q. cul-
 tum deo debitu namo impendit,
 idolorum cultor ab Aplo no
 minat. sic illi q. futura q. ex dei
 oraculo nonnunq. reuelata in-
 ueniuntur, vel demonu consul-
 tatione, vel quibuslibet prestigijs
 inuenire laborant diuini-
 fatis iura creatur' attribuit.
Futura em prescere solus dei
 est, q. in sui conspatione etiam
 angelos illa pterre facit. vnde
Isaias ait: **P**roia et nouissi-
 ma annunciate mihi et dicam
 q. diu estis. **C**ultores vero ido-
 lorum a fidelium coione separandi
 sunt. **U**nde in epla ad **Laom.**
 ap. s. ait: **S**i quis frater noia-
 tur fornicator, aut auar', aut
 idolis seruans: cum eiusmodi
 nec cibum sume.
Hinc etiam in **decre.** **S**ieg-
 rij iunioris legitur.
Anathema sit qui ariolos
 vel incantatores obseruat.
Si quis ariolos haruspices
 vel incantatores ob-
 serauerit, aut phylacterijs
 eorum usus fuerit, anathema sit.
Item ex concilio **Anchirita-**
 no. cap. xxxiiij.
Unquies peniteat qui
 diuinationes expetit.
Unquies peniteat qui
 diuinationes expetit, et more
 gentium subsequuntur, vel in domos
 suas hmoi hoies introducunt
 exquirere aliqd arte magica,
 aut expiandi causa: sub regu-
 la quinquies taceant em gra-
 dus penitentie definitos.
Item ex coci. **Martini** pape.

Elementa colere, lune aut
 stellaru curus in suis operib'
 chustianis seruare no licet.
Si liceat xpianis te-
 nere traditiones genti-
 lium, et obseruare et colere ele-
 menta aut lune aut stellaru cur-
 sus, aut inanem signorum fallaci-
 am pro domo facienda: vel pro-
 pter segetes, vel arbores pla-
 tandas: vel coniugia facianda.
 scriptum est em: **S**ia q. facitis
 aut i. ybo aut i. ope: oia in noie
 dni nri **I**esu xpi facite, gras
 ageres deo. **H**ec i collectio-
 nibus herbaru q. medicinales
 sunt, aliquas incantationes li-
 ceat arre dere: nisi tmi cu sym-
 bolo diuino aut ofone dnica:
 vt tmi deus creator oim et dnis
 honoret. **S**i quis autem paga-
 noru phylacterijs sequens, diu-
 nos aut fortis in domum
 sua introduxerit, qsi vt malus
 foras mittat, aut maleficia in-
 ueniant vel lustrationes paga-
 norum faciat, quis annis pen-
 tentia agat. **M**ulteribus
 quoq. xpianis no liceat i suis
 lanificijs vanitate obseruare
 sed deum inuocet adiutorem
 qui eis sapientiam terendi do-
 nauerit. **I**tem ex concilio **L**a-
 odenfi. cap. xxx.
Sacris officijs bediti, ma-
 gi vel incantatores non fiant.
Si oportet sacris of-
 ficijs beditos vel cleri-
 cos magos aut incantatores
 existere, aut facere phylacte-
 ria que animarum suaru vincula
 pbantur. eos aut qui talibus
 rebus vtuntur, pocij ab ec-
 clesia iustimus. **I**tem ex con-
 cilio **T**oletano. iij. ca. xxx.
Honore puenit epus vel
 presbyter qui magos vel ha-
 ruspices consulunt.
Si quis epus aut pbf vel diaconus
 vel qlibet de
 ordinib' clericor' haruspices aut incanta-
 tores aut ariolos aut certe augures vel fortis-
 gos, vel q. pntem artem magica, aut aliquos eo-
 rum ista exerceres consuluisse fuerit deprehensus
 ab honore dignitatis sue suspensus, monasterij

cia inueniant, vel
 aliud racia: super
 simolium, y. annis
 peniteat. In quar-
 ta parte dicit q. mu-
 leres in suis ianiff
 cis vanitate obser-
 uare no debet, sed
 deum inuocare adiu-
 tores. **S**ecunda ibi:
 Nec in collectioni-
 bus herbaru. **T**er-
 tia ibi: Si q. autem.
 Quarta ibi: **M**ul-
 teribus. **C**olo.
C Propter sege-
 tes. **N**iquid ergo
 hic rependitur nomina
 astronomia: aut qd
 per vicos et dispositi
 pedes
 nices lune licitum
 deda.
C est rulticis conside-
 rare ipa seminan-
 di, et medicis re-
 dita. **U**ide
 poia pononum et
 tur q.
 minutionu? **C**erte
 hec non reprobanda
 sunt: s; illi reproba-
 tur q. credit inesse
 necessitatem supe-
 rioru. vnde no est
 dicendum q. superio-
 ra sint causa reru,
 s; sint signa reru.
Si quis eps. **S**ic.
Cap. **E**sta-
 nit conciliu **T**ole-
 tani q. si quis eps
 vel cuiuscunq. ordi-
 nis clericus diuinos
 vel fortis consul-
 lant, deponatur: et
 ad penitentia per-
 agendam perpetuo
 in monasterio tra-
 datur. **C**onfi-
 sum fa-
 ct que
 puniri.

Ep.
v.
Ep.
v.
Ep.
v.

Aliquanti. a. Uel docere. nã linita est culpa prohibita scire et docere: ut C. de malefic. culpa. 1. 7. multa sunt re qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã.

Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã.

Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã.

Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã.

Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã. 7. Sicut est qdã meliõ est nescire culpã.

Curã excipiat: ibiq; pñe perpetue deditus, scelus admissum sacrilegij soluat. **I**tem ex concilio Agathensi. cap. xxxvii. **D**e his qui augurijs et divinationibus student.

Aliquanti clerici siue laici studet augurijs: et sub noie fidei religionis per eas quas scroñi patrũ fortis vocat, divinationis scientiam profitetur: aut quarcicũq; scripturarum inspectione futura promittit. Hec quicũq; clericus aut laicus detectus fuerit vel consilium vel docere, ab ecclesia habeat extraneus.

Item Leo. iij. episcopus Bithunie. **S**ons nubi aliud est qd divinatione, et maleficium esse dicitur.

Sentes qbus cuncta vos vris discriminatis? pro uincis, qd pñes dñauerunt: nihil aliud qd divinationes et maleficia eẽ decernim? qd obrem volum? illas oino dñari z inter xpianos vltra nolum? nolari: z ne exerceat, anathematis interdico, phibemus.

Item Grego. Adria. notario. **I**ncantatores sortilegos vel lut xpũ inimicos insequi ops.

Pervenit ad nos qd qdam incantatores atq; sortilegos fueris insecutus: et omnino nobis sollicitudine selumq; tuum gratum fuisse cognoscas. Studij enim tui sit solite qre: et quoscũq; hmoi chulisti inimicos inueneris, districta ultione corrigere.

Item ex concilio Aurelianõ. **E**xceditur clericus, monachus, laicus divinationes vel auguria vel fortis securus.

Item quis clericus, monachus vel secularis divinationes vel auguria crediderit obseruanda, vel fortis quas mentitur esse scroñ, quibus cumq; putauerint imitandas: cum his qui cũ eis crediderint ab ecclesie cõione pellantur.

Item Gregorius. **C**ontra sortilegos, idolorum cultores, custodia pastoralis inuigilet.

Contra idolorum cultores vel haruspices atq; sortilegos fraternitatem tuaz uehementius pastoralis horum inuigilare custodia, qd si emedare se a talibus nolle repereris: si serui sũt dberibus volum? castigare: si vero liberi inclusione digni districtamq; sunt in pena dirigendi. **I**tem ex cõci. Lathagũ. ca. xxxij.

Ab ecclesia separetur augurijs z incantatiõibus defertis.

Augurijs z incantatiõibus seruentem, sicut in daicis supstitutionib; vel serijs in heretem, a cõuentu ecclesie separandum precipimus.

Item ex cõci. Anquirẽ. c. j. **S**ortilegam z magicam artem episcopi omnibus modis eliminare student.

Episcopi eorumq; ministri omnibus modis elaborare student ut perniciosam z a sabulo intentam sortilegam et magicam artem ex parochijs suis penitus eradiciant: et si aliquem vitrum aut mulierem huiuscemodi sceleris factorem inueniunt turpiter de honestatum, de parochijs suis deiciant. Alii enim Apollonius: hereticum hominem post primam z secundam correctionem deuita: sciens quia subuersus est qui eiusmodi est. Subuersi sunt et a diabolo capti tenentur qui relicto creatore suo diaboli iustitia querunt: et ideo a tali peste debet mundant sancta ecclesia.

Allud etiam non est omittendum qd quedam scelerate mulieres retro post factanam conuerse, demonum illusionibus et phantasmatis seducite, credunt se et profitentur cum Diana nocturnis horis pea paganorum, vel cum Iherodiade, vel cum innumera multitudo mulierum equitare super quasdam bestias: et multarum terrarum spata in tempore noctis silentio pertransire: eiusq; illusionibus obedire velut domine, et certis noctibus ad eius seruitium euocari. Sed vitram? he sole in perfidia sua perissent, et non multos secum ad infidelitatis interitum pertraxissent. nam et innumera multitudo hac falsa optiõione decepta, hoc vera esse credunt, et credendo a recta fide deuant, et errore paganorũ inuoluuntur, cum ali-

reperib; dunt quedã mulieres, que cũ Diana dea paganorũ: et cũ Iherodiade sup quadã bestias nocturnis tempõib; equare se putabã: quod falsum est: s; diabolo decipite hoc mentibus fidelis irrogat. In terra parit se offendit quomã fiat hec illud, sicut licet in solo spiritum diabolo vana fore mas ostendit per formum mētionem bonum, et qd in solo spiritum fiat: parbat duobus exemplis, s; Eschelia z Pauli. S; ibi illud etiam. Tertis ibi: Si quidem ipse satanas. **S**ed vitram? he sole. id est vitram non plures. Similis epistolã est. j. q. duces. **E**sta indet. xxi. q. i. ca. v. de hoc.

Sed in corpo
re. i. corporeo feni
percipi.
Contra. **¶** Pec
ci scilicet pars qm
in qd qd in seq. ca.
connet. 3o. de fan.
Et ponit hic in
rem quoniam.
¶ Super
phibite sunt diu
nationes et fontile
gia. Sic po ostend
dit Sta. q. in pfer
dem inimicoru al
taria vestibus eru
i. coz. non debent. vel lu
gubi veste accin
si. vel luminaria
ecclesie depurata
extingui. vel missa
defunctorum celebra
ri pro viuis.
¶ Quidam. **¶**
¶ Hoc
ca. diuidit in duas
partes. In prima de
q si quis sacerdos
vel minister eccle
sie altaria vestibus
erat. vel lugubi
veste accingat. vel
extinguat luminaria
in perniciem ali
cuius deponatur:
nisi cora metropoli
tano penitentia ege
rit. exceptis illis o
foniis que hoc fa
ciant. vel ppter he
reticos. vel ppter
hostilitate. vel alia
iusta et causa. In
scda parte dicit q
sacerdos q carane
rit missam defun
ctorum vt unicus
mortem incurrat.
deponatur: et ipse
sacerdos q ille qui
sacerdos ad talia
incruent. perpe
tuo exilio puniat.
¶ Secunda ibi: ptes
tis etiam.
¶ Dolosa. nisi
fortitudo faciat. q
ecclesia sua iholia
tur: vt illud in si
gnum merous fac
iat: sicut quidam
ponunt spinas sup
altare: sicut etiam
Cristi: denudat altare in
ne cap. passione dñi in si
gnum tristitie.
¶ Sanctificatio.

quod dignitatis aut nimiris ex
tra vnum deum arbitrantur.
Quapropter sacerdotes p ec
clesias sibi commissas populo
dei omni instaria predicare de
bent vt nouerunt hec omnino
falsa esse. et non a diuino. sed a
maligno spu talia phantasma
ta mentis phideliu inrogari arbi
trent. **¶** Siquide ipse sara
nas q trafigurat se in angelum
lucis. cu mente cuiuscunq mu
lieris cepert. et hac per infideli
tatem sibi subrogauerit. illico
transformat se in diuersarum
species psonar atqz similitudi
nes: et mentē quā captuā te
net. in somnijs deludens. mo
do lecta. modo tristia modo co
gnitas. modo incognitas per
sonas ostendēs. per quez de
uia deducit: et cu solus spiritus
hoc patitur. infidelis hoc non
in animo. sed in corpore eue
nire opinat. Quis em in som
nijs et nocturnis visionib? no
n extra seipsum deducit. et mul
ta videri dormiendo que nunq
vigilado viderat? Quis vero
tam stult? et hebes sit. qui hec
oia que in solo spiritu sunt. etiā
in corpore accidere arbitret?
cu Eszechiel ppheta visiones
dñi in spiritu non in corpore vi
dit et audiuit: sicut ipse statim
inquit. Sui in spiritu. Et Pau
lus non audeo dicere se raptū
in corpore. Omnibus itaqz pu
blice annuiciandum est q qui
taliam credit et hys similia. fide p
didit: et qui recta fide nō ha
bet. hic non est ei. sed illius in
que credit. i. diaboli. Nam de
dño nostro scriptū est: Quia p
ipsum facta sunt et. Quisquis
ergo credit posse fieri aliquam
creaturā. aut in melius. aut in
deterius immutari. aut trans
formari in aliam speciem vel in
aliam similitudinē. nisi ab ipso
creatore q oia fecit. et per que
oia facta sunt. pculdubio infid
elis est et pagano deterio.

¶ Nonnulli inueniunt q inter
no liuore p moti. in pncipiē suo
rū inimicorū altaria sacris vesti
bus erunt. aut veste lugubi
accingūt: vel cōsuetā lumina
riorū obsequia ecclesijs dei sub
trahūt. vel missam p reqde
functorū p mulgarā p viuis ce
lebrat hominib. quoz omniū
maleficia neqissima Toleta. cō
ci. condemnat dicens.
¶ Abheiarur sacerdos q hu
iulicemodi maleficijs operam
dedit.
¶ Quicunq sacerdotū vel
altiorū ministrorū deti
ceps causa dolous **¶** cuiuslibet
permor. aut altare vestib? sa
cris ertere presumpserit. aut
qualibet alia lugubi veste ac
cingert. seu etiā cōsuetā lumina
riorū obsequia de templo dei
subtraheret. et extinguit pce
perit: si eū antea vere penitu
ditis corā metropolitano satisfactio non purga
uerit. loci sui dignitate se nouerit et honore puu
rillus pculdubio psonis ab hac vltionū sententia
separat. qz aut corāminationē scroz ordinū. vel
subuersionē sancte fidei meretēs. aut hostilitate
vel obfisionē pferetes. seu etiā diuinorū iudiciorū
sententiā meretēs. hec fecisse ptingert: in quoz fa
cto pl? humilitas q de placat. qz interni liuor. do
lositas declarat. **¶** Pleriqz etiā sacerdotū sacra
ti inimicitie dolo: missā. p reqde functorū. p mulga
tā fallaci voto p viuis studēt celebrare hoib. vt
is p q ipsum offert sacrificiū. mort. incurrat picu
lū. Proinde nre elegit vnanimitas. quē. vt si qz
deiceps talia ppetrasse fuerit detect. a pprijs de
ponat ordinis gradu: et tā ipse sacerdos qz etiā il
le q eū ad talia peragēda incitasse ppetdit. exiliū p
perui ergastulo relegent. **¶** Pmissis auctoritati
b? colligit q artoli. haruspices. incātoros. et sor
tiligi. atqz ceteri hmoisecratoros ab ecclesia sūt eli
minādi. et nisi resipuerit. ppetuo excoicādi. S. q
in vitio Anqrēsi caplo ea q sūt p incātoros. nō
in corpore. s. in spū fieri dicunt. August. in lib. de
ciui. dei idē videt asserere. ita dicens.

¶ Argu. q si aliquis i. ps.
sanficerit de cri
mine. vel inde ege
rit penitentia: am
pl? nō possit accu
sari. s. sicut publicus
crimen: **¶** vt notat **¶** Adde
xxij. q. ij. adimone ad hoc
re. Joan. **¶**
¶ Dec est. iij. pars
cto. i. l.
q. in q magister po
q ea me
nit calus et origine
te. ff. de
hie phāsmarū? furto.
et quomodo acci
¶ De
dunt. 3o. de fan. hoc no.
¶ Calus. Conclu
dit Sta. et suprad
ctis q fontilegi et
uini nisi resipiat.
sunt excommunicā
di. postea ostendit
q ea que sunt per
incantatores: non
in corpore. sed in
spiritu dicunt fie
ri. Et ad hoc indu
cit sequens ca.

humili
tas deu
placat.

ij. ps.

¶ Que magoz pestigijis fiunt. non vera. s. phā
sastica esse probantur.

¶ De mirū de magoz pstigijs. qru intātū p
dere maleficiorum ar
tes. vt etiam Moyfi in illis si
gnis resisteret vertetes virgas

¶ De mirum.
¶ Cal. Doc
capitū. diuiditur in
R ij

tres partes. In prima parte Augustinus docet non esse mirum si magi vertebant virgas in diacones: aqua in sanguinem. Dicitur resuscitatio quia similia fecit circus mercurius ad sacrificium bacchi. hec tamen magis apparerent. In secundo ponit multa genera magorum et incantationum et eorum criminologia. Tertio ponit quare tanta potestas diabolo datur ut homines sic ducat. quod fit ideo ut veritate spernentes illudat. hoc tamen non fit sine permittu dei. et dicit quare illi incantatores virgas suas in diacones conuertebant. In secunda parte continetur quod quidam obsecrabat an si per hunc diuinationem erroris magicis ars est deputanda: qua liter pythia facta mulem suscitauit ad colloquium regis faulsi. Cui objectioni respondet Augustinus dicens illum non fuisse sanum sed diabolum. Quod probat tribus rationibus: aut ostendit multam verba inferendo. In tertia parte obsecrat an si illi diuini dicuntur vel faciunt incantationes non habent aliquid proprie virtutis vel potestatis: quomodo eueniant. Et respondet Augustinus quod licet ea eueniant tamen nullus eis credere debet: quia si sanitatem languidis conferre videretur: vel infirmitatem sanare

in diacones: et aqua in sanguinem. In gentiliis etiam libris legitur quod quedam magi Circe socios Alystis mutauerunt in bestias. Legit etiam de sacrificio quod Archades deo suo Lycoco immolabat: ex quo quicquid sumeret in bestiarum formas conuerterent. Sed hec omnia magis prestigij potius fingebant. quod reru veritate conplerent. Et ergo ipsi errores ignorantibus manifesti sunt de eorum propter atque inuentionibus iuxta traditionem maiorum patrum dicere congruum arbitramur. Magi sunt quibus vulgo malefici ob facinororum magnitudine nunc cupant. hi sunt qui permissu dei elementa concutiunt: turbant mentes hominum in deo: ac sine ulla veneni haustu violentia rati carminis interimit. vnde Lucanus. Mens hausti nulla sanie polluta veneni. Incantata perit. Demonibus enim accitis audent ventilare ut quicquid suos perimant malis artibus inimicos. Hi etiam sanguine victimarum sepe tingunt mortuorum corpora. Necromantici sunt quorum precationibus vident resuscitari mortui: diuinare: et ad interrogata respondere. *verum* enim grece latine mortui: *uerytia* diuinatione cupant. ad quos suscitandos cadaveri sanguis adijcit. nam amare sanguine demones dicuntur: ideoque quicquid necromantia fit: cruor aqua miscetur colore sanguinis facit procerum. Hydromantici ab aqua dicitur: est enim hydromantia in aquarum inspectione umbras demonum euocare: et imagines ludificationes eorum videre: ibique ab eis aliquid audire: ubi adhibito sanguine etiam inferos perhibent suscitare. et sic. Ad hec omnia supra dicta pertinet ligature execrabilium remedium: que ars non commendat medicorum: seu in pre-

cautionibus: seu in characteribus suspendendis atque ligandis: in quibus ars demonum est: ex quadam pestifera societate hominum et angelorum malorum exorta. Unde hec cuncta vitanda sunt christiano: et oī penitus execratione repudianda atque damnanda. Auguria autem sunt autem. hec autem Phryges pumi iuenerunt. Prestigium vero Mercurij diuinitatis inuenisse dicitur est autem prestigium quod prestingat aciem oculorum. Haruspicine artem primus Etruscis tradidisse dicitur quidam Tages. hic ex houis haruspicinam detrauit: et postea non apparuit. nam dicit fabulose: arante quodam rustico subito ex glebis exiit: et haruspicinam dicitur: qua die mortuus est: quos libros Romani ex etrusca lingua in propriam mutauerunt. His ergo potentis per diabolos fallacia illudatur curiositas humana: quod id impudenter appetunt scire quod nulla ratione cōpetit eis inuestigare. Hec potestas immundis spiritibus ideo datur: ut peruersos sibi aperiret: hoc est prauos homines seducant: alios: qui spernit veritatem: et credunt mendaciorum: iuxta Pauli sententiam: Sanam doctrinam non ferent: sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros puritatis auribus: et a veritate quidem auditum auertent: ad fabulas autem conuertentur onerati peccatis: ducent varijs desiderijs. semper discentes: nunquam ad scientie veritatem peruenientes. Quam admodum autem Janes et Medes resuscitauerunt Dorystra et isti resuscitauerunt veritatem: homines corrupti mente: reprobis circa fidem: sed ultra non proficiet: insipientia eorum manifesta erit omnibus: sicut et illorum fuit. Hec ideo quisque credere debet: quod quilibet magicis artibus aliquid facere posse sine permittu dei: qui omnia que sunt: aut iusto iudicio facit: aut permittu suo ita fieri sinit: quod predicti magi leguntur similia fecisse: Dorystra: qui virgam suam proiecit: et conuersa est in diaconem: proieceruntque singuli virgas suas: et conuersę sunt in diacones: sed deuorauit virga Aron virgas eorum: non enim fuerunt creatores diaconum: nec magi: nec angeli quibus ministris illa operabantur. In sunt enim rebus corporeis per omnia elementa quedam occulte feminarie rationes quibus cum data fuerit opportunitas temporalis atque casualis: prorumpunt in species debitas suis modis et finibus: et sic non dicunt

inferre: totum fit permittione diuina ut appareat quæ sita fidei vel deuotionis sint erga deum qui hec audiat vel vident. Et ad hoc probandum indicat aut potestatem rationis. Scientes da pare in quibus pueris a quidam. Tertia ibi: si autem quilibet. Quod autem Saul: reuult ipso. et quia dicitur in. nulla id est argumentum vel rationibus.

tur angel qui ista faciunt, animalium creatores sicut nec agricole fegetum vel quoruncunq; in terra gignentium creatores dicendi sunt: quantus noverint prebere quasdam visibiles opposunitates et causas vt illa nascantur. Quod autem ista faciunt visibiler, hoc illi invisibiler: deus vero solus vnus est creator, qui causas ipsas et seminarias rationes rebus inseruit.

¶ Pterea quidam querendum putant quomodo scriptura narrat pythonsam Samuelem propheram suscitasse ad colloquium Saulis impiissimi regis, si pythonica diuinatio erroru magicæ artis dignum omnino facinus esse si scdm verba historie commo detur assensus. Quomodo enim poterat fieri vt arte magica attraheretur vir a nariuitate sanctus et operibus vite iustus, aut si non attractus est confensit: quod vtriusq; de iusto credere aduersum est. nullum em̄ suffragium habet iustitia si attractus aut voluntarius consensus amittit meritū spirituale qd politus in carne quesierat quod valde absurdus est) quia qui hinc iustus recedit, permanet iustus. Porro hoc est p̄estigium satane: quo vt plurimos fallat, etiam bonos habere in potestate se confingit: quod Ap̄ostolus inter cetera ostendit dicens: Ipse satanas transfiguratur se in angelum lucis. vt enim errorem faceret in quo glorificaretur, habitu viri iusti et nomine se subornauit: vt nihil proficere spem quam predicēbāt dei cultores, mēteretur: quoniam hinc exeuntes iustos finxit in sua esse potestate. Sed hoc quosdam fallit qd de morte Saulis et filij eius non sit mentitus: quasi magnū sit diabolo ante occasum mortem copiosis preuidere: cum signa quedam soleant apparere morturis: quippe a quibus dei protectio amota videtur, quanto magis diabolo, que angelica potestate sublimem propheticam oracula fuisse restantur: de cuius magnitudine Ap̄ostolus ait: An ignoratis altitudinem satane? Quid mirum ego si imminetē prope mortem potuit preuidere: cum hoc sit vnde fallit: et se in dei potestate vult adorari: Nam tanta hebetudine demēs effectus est Saul, vt ad pythonsam confugeret. depernatus enim causa peccati, ad hoc se conuulit qd damnauerat. Sed si quis propter historiam ea que verbis expressa sunt putet non pretermitrenda, ne ratio historie inanis sit: recte facit quidē: si tamen istud minime ad veri rationē rapiat, sed ad vsum et intellectū Sau-

lis, neq; enim reprobis factus bonū intellectum poterat habere. Historicus enim mentem Saulis et statum Samuelem describit: et ea que dicta et visa sunt exprimens p̄termittens vera ne an falsa sint: qui (ait) audiens in quo habitu esset, excitans intellexit (inquit) hunc Samuelem esse. Quid intellexerit reuulit: et quia non bene intellexit, contra scripturam alium adorauit qd deum: et putās Samuelem, adorauit diabolum: vt fructum fallacie sue haberet satanas. Ad hoc enim miratur vt adoratur quasi deus. Si enim Samuel ille vere apparuisset, non vtriq; vir iustus permisisset se adorari: qui predicauerat deum solū esse adorandum: et quomodo homo dei qui cū Abrahā in refrigerio erat, diceret ad virum pestilentem et dignum ardore gehenne: Eras mecum eris: hōis duobus titulis subtilitatem fallacie sue prodidit improvidus satanas: quia et adorari se permisit sub habitu et nomine Samuelem contra legem: et virum peccatis p̄sum cum magna diuinita peccatorū et iustorum sic cum Samuele iustissimo futurum mentitus est. verū potest dici, verum potest videri, si de Samuele no mine taceatur: quia Saul cum diabolo futurus erat. ad eum enim trāsmigrauit quem adorauit. Semper ergo diabolus subvelamine latēs prodit se dum: ea cōfingit que hereant personis per quas fallere nititur. ¶ Si autem quilibet opponit et dicit: Quomodo euentū illa que illi diuinit predicunt futura: aut quomōd possunt egris prebere medelam, aut sanis immittere egritudinem si aliquid proprie virtutis ac potestatis non habeant: hōc a nobis recipiat responsum qd ideo quisq; non debet eis credere: quia aliquādo euentū nunt que predicunt: aut sanare videntur languidos, aut ledere sanos: quia hoc p̄missū dei fit vt ipsi qui hec audiunt vel vident probentur et appareant qua fide sint vel deuotione erga deum: sicut in Deuteronomio legitur: Moyses ex verbo dei populo dei precepisse, ita dicens: Si surrexerit in medio tui propheta, aut qui somnū dicat se vidisse, et predixerit signum atq; portentiū, et euenit quod locutus est: et dixerit tibi: Eamus et sequamur deos alienos quos ignoramus, et seruiamur eis: non audies verba prophete aut somnariou: quia tentat vos dominus deus vester, vt palam fiat vtrum diligatis eum, an nō. In toto corde vestro et in tota anima vestra dñm deum vestrum sequamini, ipsū timete: mandata eius custodite, et audite vocem illius: ipsi serueris, et ipsi adhereditis et. Ubi sane intelligi voluit etiā illa que a diuinatibus non p̄m dei dicitur: si acciderint que dicunt, non sunt sic accipiēda vt fiant

Deut. xij. a.

Quod autem... hic mittitur. vi. q. qua queritur...

Item in... in certis casibus: vt extra de officio...

que precipiuntur ab eis: nec colantur que coluntur ab eis...

preterito concilio statutum vt chulma vel reconciliatio penitentium...

Questio. vi.

Quod autem ab episcopo excoicatus eo inconsulto ab alio reconciliari non possit nisi forte per eius metropolitanum...

Unde in... Lathagi. c. c. l. ij. Permissio episcopi virginis consecrare presbyterem...

Unde in... Lathagi. secundo Fortunatus eps dixit.

Item ex concilio Agathensi. Hec diaconus ministrare nec penitentem in ecclesia benedicere presbytero licet.

Si iubet scriptas vestras suggero. nam memini...

to sacerdotis: vt. i. quest. i. in ecclesia. g. Benedictionem...

Marginal notes on the left side of the page.

Marginal notes on the right side of the page.